

albe, cu fruntea mică, și cu ochii ca zahărul, (care) își răsuca mustețile de praporcic rusesc sub nasul roșu și privea cu plăcere la garafele de vin dinăinte-i"; aproape de poetul curții, care purta un nume rusesc, Porfirii, „ședea cuconul Drăgan Ciufă“, un om „urîcios, nebun“ și „prost ca gardul“. Acesta purta „în sînul antirului lui cel lung o tabacheră ș-o arăta la toată lumea, lăudîndu-se... că-i era odată lui trimisă prin Vodă de către împăratul rusesc“. Drăgan Ciufă „c-o moșioară mică pînă la disparițiune și c-o închipuire de sine ș-o deșertăciune pînă la disparițiune de mare“, era „antiteza întrupată a înțeleptului Iosif... un frate al stăpînului, cel mare“. Iosif „simpatiza mult cu rușii și avea un manuscris scris de... însuși, legat în pele, asupra lui Petru cel Mare...“ Acest om avea o istorie ciudată, „despre care cineva menționa, pe bună dreptate, că „înțeleptul și, pînă la un punct fericitul Iosif duce o viață tolstoiană“. ¹ Acest tip tolstoian mai apare într-o narațiune intitulată chiar *Moș Iosif*, care pare — asemănarea e izbitoare — a fi același „înțelept“ cu cel de *La curtea cuconului Vasile Creangă*, dar la o vîrstă mai înaintată.

În narațiunea *Aur, mărire și amor*, Eminescu ridiculizează „societatea compusă din membrii unor familii din cele mai cu influență, din mai mulți consuli străini care-și făceau principala ocupație a vieții lor în jocul de hazard, al cărui cult atît de stricăcios l-au introdus cu deosebire risipitoarea ofițerime rusească“, adesea ridiculizată de poet în proza și publicistica sa literară. Sau, în alt loc, ironizează „bunele maniere“ rămase la Iași, „de pe cînd plecase oștirea rusească“, constatate mai ales la „consulul rus“, la a cărui apariție — în acest moment se anunță consulul rus — „societatea rămase încremenită în acea dispozițiune respectuoasă, care o imprima acceptarea unui personaj însemnat, ușile se deschise în amîndouă laturile și domnul consul intră încărcat cu toată splendoarea decorațiilor sale“. Tabloul putea fi o simplă închipuire a poetului, dar elementele notației ne reînvie imaginea generalului rus Jeltuhin, din poveștile familiare, sau a revizorului gogolian, în momentul apariției sale în casa primarului. Narațiunea poetului fusese scrisă, de altfel, în anul cînd apare în traducere românească *Revizorul* lui Gogol.

În portrete, care, abundă în proza lui Eminescu, nu lipsesc, cum s-ar zice, „elemente“ rusești. În *Aur, mărire și amor* pe unul din portrete (de pildă, Veniamin Kostaki) se vedea decorația rusească „Ordinul Ana în briliante“, în semn de legătură cu rușii; iar în *Sărmanul Dionis*, alături de portretul „pribunului“ Ion (în care G. Călinescu „bănuia o legătură“ cu *Portretul* lui Gogol), mai apare ca element, de asemenea „misterios“, portretul lui „Diebicz“ (Dibici-Zabalkanski, feldmareșalul rus² care a condus campania din 1828—1829 împotriva turcilor).

¹ Vezi mai pe larg despre „tolstoianul“ Iosif, la Eugen Simion, *Proza lui Eminescu*, p. 215.

² Cf. *Enciclopedia Brockhaus*, p. 784 și *Большая Советская Энциклопедия*, p. 134. Figura feldmareșalului rus a intrat ca personaj literar și în literatura noastră. „Însuși Ioan Eliade (Rădulescu) în 1829 a adresat o odă mareșalului Dibitsch Zabalkansky... Dibitsch răspunde lui Ioan Eliade, cu o scrisoare, de la finea lui decembrie 1829, pre care i-o publică CR. în ianuarie 1830“, după A.R., nr. 4, 23 ian. 1830. Vezi V. A. Urechia, *Istoria școalelor de la 1800—1864*, Tom. I, 1892, p. 131.